

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА
КАФЕДРА МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ
КАФЕДРА КУЛЬТУРНИХ УНІВЕРСАЛІЙ**

МОВА. НАУКА. КУЛЬТУРА

**Збірник
наукових праць**

Харків 2015

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені ПЕТРА ВАСИЛЕНКА
КАФЕДРА МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ
КАФЕДРА КУЛЬТУРНИХ УНІВЕРСАЛІЙ**

МОВА. НАУКА. КУЛЬТУРА
Збірник наукових праць
за матеріалами
міждисциплінарної науково-практичної
конференції, присвяченої 85-річчю
Харківського національного технічного
університету сільського господарства
імені Петра Василенка
10 червня 2015 р.

Харків 2015

УДК 81' 42
ББК 81.2-5

Мова. Наука. Культура: Збірник наукових праць за матеріалами міждисциплінарної науково-практичної конференції, присвяченої 85-річчю Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (Харків, 10 червня 2015 р.) / ХНТУСГ імені Петра Василенка. – Харків: «Міськадрук», 2015. – 852 с.

У збірнику наукових праць представлено матеріали міждисциплінарної науково-практичної конференції, присвяченої 85-річчю Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, з питань теоретичного та прикладного термінознавства, лінгвістичних досліджень, методики викладання мовних дисциплін професійного спрямування, сучасних освітніх процесів, проектної роботи та культури фахової мови.

Друкується за рішенням Вченої ради ХНТУСГ імені Петра Василенка від 28.05.2015 р., протокол № 7 від 28.05.2015 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Л.М. Тіщенко, академік НААН України, доктор технічних наук, професор;
В.І. Жила, кандидат технічних наук, професор;
Є.С. Смелянова, кандидат філологічних наук, доцент;
М.О. Мазоренко, кандидат філософських наук, доцент;
О.В. Бувалень, кандидат філологічних наук.

ISBN 978-617-619-173-5

Матеріали подаються в авторській редакції. За зміст і фактологію відповідальність несе автор.

© Харківський національний
технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка
2015 р.

Бабай Л. Українська мова в освітньому просторі	398
Беликова Е. Риторический компонент обучения русскому языку как иностранному в общетехническом вузе	405
Дубічинський В., Васенко Л. Комплексний підхід до навчання фахової української мови у технічних ВНЗ України	409
Ємельянова Є., Скиданова Н. Використання автентичних матеріалів на заняттях з французької мови професійного спрямування (з досвіду міжнародної співпраці)	416
Зайцева А. Застосування мультимедійних технологій у навчанні іноземної мови: психологічний аспект	424 ✓
Зелінська О. Розвиток навичок правової міжкультурної комунікації на заняттях з англійської мови	430
Зубкова Л., Беляева Э. Приоритеты модернизации высшего образования и эволюция сознания человека	438
Карцева М., Белик Н. Межкультурная компетенция и процесс обучения иностранному языку	448 •
Клімова А. Розвиток полікультурної освіти в умовах сучасного суспільства	454
Колісник В. Основні відмінності між традиційним і особистісно орієнтованим навчанням	459
Костюк С., Кругленко Л. Формування у студентів умінь англомовного професійного спілкування	469 •
Lysytskaya E. Blogs as a technology in teaching English	476
Марценюк Н. Формування професійної мобільності майбутніх менеджерів аграрної галузі в процесі іншомовної підготовки	482
Маслова С. Аналіз практичних розробок у підручниках англійської мови для формування професійної компетенції майбутніх винаробів	488
Migulko T. Learning foreign languages as a factor of youth's labour mobility	497 •
Палієнко А., Семенова М. Активні методи формування іншомовної медіакомпетентності майбутніх журналістів	504
Семенчук Ю. Індивідуальні практичні завдання як засіб	514

Наталія Марценюк
(Вінниця, Україна)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ В ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

Постановка проблеми. Соціально-економічні умови розвитку сучасного українського суспільства характеризуються мінливістю та нестабільністю, що відображається у всіх сферах життєдіяльності. Прагнення України до інтеграційних процесів у Європейський простір зумовлюють підвищення якості професійної освіти. Складовою якої є забезпечення мобільності, професійної мобільності громадян як на внутрішньому, так і європейському ринку праці. Ми бачимо підтвердження цього у роботах сучасних науковців. Так, науковцями [1] зазначається, що на сьогоднішній день серед загальних принципів формування єдиного простору вищої освіти в Європі важливе місце належить мобільності.

Професійна мобільність є важливою складовою професійної підготовки сучасного менеджера, оскільки зростають вимоги до підприємців, менеджерів, керівників різних рівнів, зокрема менеджерів аграрної галузі. Ці та інші причини зумовлюють актуальність проблеми формування професійної мобільності менеджера аграрної галузі.

Огляд актуальних досліджень та публікацій. Проблема професійної мобільності певний час перебувала у колі наукових інтересів представників різних наук. Важливість професійної мобільності для самореалізації фахівців, зумовила увагу до неї вчених, які вирішують проблему її формування у процесі професійної підготовки, це такі вітчизняні педагоги, як О.В. Безпалько, А.М. Ващенко, Н.М. Головня, Н.В. Грицькова, Т. Гуменникова, О.Г. Гусак, Ю.А. Клименко, І.І. Мусієнко, Р.М. Пріма, Е.В. Симончук, Л.Л. Сушенцева, І.В. Хом'юк.

Проблему професійної мобільності досліджували такі зарубіжні науковці: Н.А. Анісімова, О.І. Архангельський, Р.З. Балягова, Ю.І. Біктуганов, А.В. Віневська, О.І. Герасименко, Л.В. Горюнова, О.М. Дементьева, В.М. Дюніна, С.Є. Капліна, А.А. Кондрух, О.А. Малигіна, Н.С. Мерзлякова Л.П. Меркулова,

В.О. Міщенко, С.А. Морозова, Ю.А. Надолін, С.В. Нужнова,
С.В. Пальохіна, С.Ю. Самоделкін, В.А. Солоненко,
Т.А. Фугелова, О.Г. Чеховських.

Проблему формування професійної мобільності менеджерів досліджувала науковець Є.А. Іванченко, а соціально педагогічні умови формування професійної мобільності майбутніх менеджерів-аграріїв – науковець Н.А. Кожемякіна.

Іншомовна підготовка відіграє важливу роль у формуванні професійної мобільності сучасного спеціаліста, зокрема майбутнього менеджера аграрної галузі, оскільки іноземна мова є мовою ділового світу і є природним середовищем спілкування у європейському просторі. Знання іноземної мови розшире можливості сучасного фахівця і сприяють формуванню мобільності.

Багато як вітчизняних, так і зарубіжних науковців досліджували питання іншомовної підготовки фахівців різних галузей. Це такі вітчизняні науковці як О.В. Артюхова, Л.П. Канова, Н.В. Логутіна. О.В. Шмирова досліджувала питання педагогічні умови використання аудіовізуальних засобів навчання іноземної мови у професійній підготовці менеджерів-аграріїв. В.В. Волкова досліджувала проблему формування професійної спрямованості студентів-менеджерів на початковому етапі навчання.

Проблему іншомовної підготовки вивчали такі зарубіжні науковці, як Н.В. Абрамова, А.П. Авраменко, І.Н. Айнутдінова, Н.Є. Аланічева, А.М. Алексеєва, О.Б. Алмазова, М.В. Амітрова, Ю.В. Артемова, М.О. Ісаєва, О.П. Кобелева, Л.В. Панченко, Ж.С. Пустовалова, А.С. Тітова, О.В. Фрезе, О.В. Флеров, А.О. Чуніхіна, М.С. Ширіна та інші педагоги.

Формування різних якостей у процесі вивчення іноземних мов досліджували такі науковці як Т.А. Баєва, О.Ф. Балашова, О.В. Білоконєва, Н.О. Березова, Ю.М. Бобрицька, М.О. Бочарникова, О.О. Гарцуєва, Н.М. Губіна, О.А. Істомін та інші науковці.

Проблему іншомовної підготовки менеджерів досліджували такі науковці, як С.Л. Буковський, М.В. Дембровська, Д.Є. Ем, М.О. Ісаєва, О.П. Кобелева, Н.М. Ложкіна, А.І. Мосалова.

М.В. Вотинцева досліджувала проблему інтегрованого навчання іноземної мови як умови формування професійної мобільності економістів. О.І. Герасименко досліджувала проблему формування професійної мобільності майбутнього економіста засобами іноземної мови. Л.П. Меркулова досліджувала проблему формування професійної мобільності спеціалістів технічного профіля засобами іноземної мови.

Але проблему формування професійної мобільності майбутніх менеджерів аграрної галузі у процесі іншомовної підготовки було досліджено недостатньо. Тому **метою** нашої статті є вивчення проблеми формування професійної мобільності майбутніх менеджерів аграрної галузі у процесі іншомовної підготовки.

Основний виклад проблеми. Сьогодні ринок праці характеризується надзвичайною мінливістю і тим, що запити роботодавців постійно змінюються в умовах жорсткої конкуренції на ринку освітніх послуг. Конкурентна боротьба на ринку праці стає більш жорсткою. (Як зазначає Л.Л. Сушенцева) сучасний ринок праці вимагає підготовки саме таких робітників, які були б готові до конкурентної боротьби за робочі місця. Серед комплексу складних проблем, пов'язаних з підготовкою конкурентоспроможного на ринку праці робітника, однією з вийнятоково важливих є формування професійної мобільності [5], зокрема, професійної мобільності майбутніх менеджерів аграрної галузі. Саме мобільність, як прояв активності, може допомогти молодому спеціалісту зорієнтуватись і вчасно проявити себе кваліфікованим спеціалістом, започаткувати свою професійну діяльність у іншій сфері діяльності; проявити свої професійні чи особистісні якості в більшій мірі, враховуючи соціально-економічну ситуацію у країні.

Професійно мобільні спеціалісти – це, спеціалісти, здатні швидко та успішно переключатися на інший вид діяльності, змінювати вид діяльності у професійній сфері, порівняно легко переходити від одного виду діяльності до іншого; володіють високим рівнем узагальнених професійних знань, досвідом їх удосконалення та самостійного оволодіння; результатом якої є її самореалізація в обраній професії та житті; процес

самовдосконалення особистості та перетворення професійного і життєвого середовища. Саме такі фахівці будуть затребувані у будь-якій галузі і зможуть не лише подолати труднощі пов'язані із працевлаштуванням, а і досягнути успіху у професійній діяльності, бути корисними і кращими спеціалістами не лише на своєму підприємстві, у своїй галузі, а і в країні.

Професійно мобільному спеціалісту притаманні вміння «асоціативної людини» – працівника широкого профілю, динамічного, творчого, здатного до програмно-цільової оцінки виховного процесу) соціально відповідального, який прийшов на зміну «організаційній людині» [2]. Наразі формування професійної мобільності є актуальним для спеціалістів будь-якої галузі у сучасних соціально-економічних умовах, зокрема формування професійної мобільності майбутніх менеджерів аграрної галузі є назрілим і актуальним.

Перспективи інтеграції у європейський простір відкривають нові професійні можливості для спеціалістів усіх рівнів, зокрема для менеджерів аграрної галузі, а саме: можливість співпрацювати з партнерами сусідніх країн, можливість ділитися досвідом, а також відвідувати країни, які є успішними і провідними у аграрній галузі; переносити та започатковувати цей досвід у своїй країні та ін. Перед керівниками та менеджерами стають нові завдання, які полягають у тому щоб забезпечити цю співпрацю.

Для здійснення цих завдань спеціалісту сьогодні необхідно володіти іноземною мовою, зокрема англійською, яка є інтернаціональною, мовою сучасного ділового світу. Знання мови відкривають безмежні можливості для сучасного спеціаліста і сприяють розвитку його професійних та особистісних якостей, а також сприяють мобільності сучасного спеціаліста і піднімають його рейтинг на світовому ринку праці. Як показують дослідження сучасних науковців, більшість працедавців сьогодні хочуть бачити своїх спеціалістів із знанням іноземної мови.

Науковцями доведено, що успішність вивчення спеціальних дисциплін обумовлена успішністю вивчення іноземної мови. За допомогою мови вирішуються професійні завдання та

розвивається потреба у професійній самореалізації [4]. Тому ми можемо зазначити, що процес іншомовної підготовки є необхідною умовою підготовки професійно мобільного спеціаліста.

На сучасному ринку праці на сьогодні недостатньо бути висококваліфікованим спеціалістом, зокрема менеджером аграрної галузі, недостатньо мати ґрунтовні знання зі спеціальності, володіти теоретичними та практичними знаннями із професійно важливих та загальних гуманітарних предметів, недостатньо вміти регулювати власну поведінку, вміти керувати, брати на себе відповідальність, вміти контролювати діяльність підприємства, вміти виконувати завдання та функції, які повинен вміти виконувати керівник. Сучасний менеджер аграрної галузі повинен вміти виконувати цілу низку різноспрямованих функцій та завдань. Із різноспрямованості чи функцій та завдань, які повинен виконувати сучасний менеджер, витікають вимоги до особистісних якостей менеджера.

Як зазначає Л.Л. Сушенцева, людина не народжується мобільною і навіть не стає нею сама по собі. Якщо у суспільстві мобільність не є пануючою якістю для більшості, тоді держава (влада) що відповідальна за вирішення загальних проблем, повинна мотивувати населення до мобільності, заохочувати її прояв, активізувати рушійні до неї сили [6]. Отже, формування професійної мобільності під час навчання у вищому навчальному закладі стає необхідним завданням сучасної професійної освіти

Професійна мобільність – це інтегративна якість, яка допоможе майбутньому менеджеру подолати всі перешкоди, які стоять у нього на шляху до опанування професійної майстерності та становлення як висококваліфікованого спеціаліста. Тому що саме професійна мобільність, як інтегрована сукупність соціальних, індивідуальних та професійних якостей особистості, є тією якістю, яка допоможе йому як спеціалісту справлятися зі всіма завданнями, які стоять на його шляху, подолати всі перешкоди, які сьогодні з'являються у всіх сферах життя і можуть стати на шляху

молодого спеціаліста, зокрема менеджера аграрної галузі. Тому вважаємо, що проблема формування професійної мобільності майбутніх менеджерів аграрної галузі у процесі іншомовної підготовки є назрілою і актуальною.

Вивчення досвіду науковців стосовно питання професійної мобільності дозволило виявити суперечності між потребою у підготовці професійно мобільних менеджерів аграрної галузі у процесі вивчення іноземної мови та недостатньою розробленістю цього питання. Деякі аспекти проблеми уже досліджені, але залишаються ще багато інших аспектів, які можуть бути досліджені та висвітлені у подальшому. Саме у цьому напрямку ми будемо працювати далі у своїх дослідженнях.

Висновок. Отже професійна мобільність як інтегрована сукупність соціальних, індивідуальних та професійних якостей особистості, має стати важливою складовою професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрної галузі. А процес іншомовної підготовки надає потенційно великі можливості для реалізації цього завдання

Література

1. Головня Н.М. Педагогічна модель формування професійної мобільності майбутнього вчителя на засадах дидактичного вибору [текст] / Н.М. Головня // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Ч. 1. – Вип. 42. Професійна освіта. – Вінниця: 2014. – С. 156-159.

2. Гуменникова Т.Р. Мобільність сучасного студента як ознака особистісно орієнтованого професійного зростання / Т.Р. Гуменникова // Професійне навчання на виробництві: зб. наук. праць. – К.: Наук. світ, 2009. – Вип. III. – С. 200-211.

3. Кожемякіна Н.І. Соціально-педагогічні умови формування професійної мобільності майбутніх менеджерів-аграріїв: дисертація... канд.пед.наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Наталія Іванівна Кожемякіна. – Одеса. Ізмаїльський державний гуманітарний університет, 2006. – 167 с.

4. Меркулова Л.П. Формирование профессиональной мобильности специалистом технического профиля средствами иностранного языка: автореферат дис. ... доктор пед. наук: 13.00.08 – теория и методика профессионального образования / Меркулова Людмила Петровна; [Место защиты: Самарский государственный университет]. – Самара, 2008. – 19 с.

5. Сушенцева Л.Л. Професійна мобільність випускника ПТНЗ як вимога сьогодення / Л.Л. Сушенцева // «На допомогу керівникові професійно-технічного навчального закладу»: [Зб.наук.пр.] / Четвер, 04 лютого 2010. http://ipto.kiev.ua/old/index.php?option=com_content&task=blogcat&categoryid=123&Itemid=101

6. Сушенцева Л.Л. Професійна мобільність як сучасна педагогічна проблема / Л.Л. Сушенцева // Креативна педагогіка : наук.-метод. журнал. – 2011. – Вип. 1. – С. 129-136.

Світлана Маслова
(Одеса, Україна)

АНАЛІЗ ПРАКТИЧНИХ РОЗРОБОК У ПІДРУЧНИКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ВИНОРОбІВ

Прискорений розвиток інформаційних технологій, світова тенденція до уніфікації національних освітніх вимог, глобальна координація інформаційних потоків у всьому світі змінили роль і значення англійської мови у підготовці фахівців [18, 6]. Якщо ще донедавна випускнику немовних вищих навчальних закладів було достатньо тільки спеціальних знань, одержуваних у національних центрах підготовки, то буквально в останні роки на рівні світового суспільства прийнято ряд важливих нормативних документів, метою яких є підвищення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності спеціалістів будь-якої галузі життєдіяльності суспільства.

В останні роки в практиці виноробства відбулися істотні зміни, які значно підвищили роль і значення англійської мови. Це зумовило нагальні потреби вдосконалення існуючої системи іншомовної підготовки виноробів з метою пошуку шляхів